

DORIVOR O'SIMLIKLARNI YETISHTIRISHNING AGROTEXNIK USULLARI

Uralova Malika Baxodir qizi

*Toshkent davlat agrar universiteti Dorivor
o'simliklarni yetishtirish va qayta ishlash
texnologiyasi yo'nalishi 2-bosqich talabasi*

Annotatsiya: Ushbu maqolada dorivor o'simliklarni yetishtirishda qo'llaniladigan agrotexnik usullar, ularning ilmiy-amaliy ahamiyati hamda barqaror qishloq xo'jaligini rivojlantirishdagi o'rni yoritib berilgan. Dorivor o'simliklarni yetishtirishda tuproq-iqlim sharoitlarini hisobga olish, ekinlarni to'g'ri joylashtirish, sug'orish va o'g'itlash tizimlarini optimallashtirish, shuningdek, kasallik va zararkunandalarga qarshi kurashishning samarali usullari tahlil qilingan. Maqolada ekologik muvozanatni saqlash va dorivor xomashyoning sifatini oshirish masalalariga alohida e'tibor qaratilgan.

Kalit so'zlar: dorivor o'simliklar, agrotexnika, barqaror qishloq xo'jaligi.

Annotation: This article examines agro-technical methods used in the cultivation of medicinal plants, highlighting their scientific and practical significance as well as their role in the development of sustainable agriculture. Particular attention is paid to soil and climatic conditions, crop rotation, irrigation and fertilization systems, and effective methods of controlling pests and diseases. The study emphasizes the importance of maintaining ecological balance and improving the quality of medicinal raw materials.

Keywords: medicinal plants, agrotechnical methods, sustainable agriculture.

Аннотация: В данной статье рассматриваются агротехнические методы выращивания лекарственных растений, их научно-практическое значение и роль в развитии устойчивого сельского хозяйства. Проанализированы вопросы учета почвенно-климатических условий, размещения культур, систем орошения и удобрения, а также эффективные способы борьбы с вредителями и болезнями. Особое внимание уделено сохранению экологического баланса и повышению качества лекарственного сырья.

Ключевые слова: лекарственные растения, агротехника, устойчивое сельское хозяйство.

Dorivor o'simliklar qadimdan inson salomatligini saqlash va mustahkamlashda muhim o'rin tutib kelgan. Bugungi kunda fitoterapiya va tabiiy dori vositalariga bo'lgan talabning ortib borishi dorivor o'simliklarni sanoat miqyosida yetishtirish zaruratini yuzaga keltirmoqda. Shu bois, dorivor o'simliklarni yetishtirishda ilmiy

asoslangan agrotexnik usullardan foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi. To'g'ri agrotexnika nafaqat hosildorlikni oshiradi, balki dorivor xomashyoning sifati va biologik faol moddalarning saqlanishini ham ta'minlaydi.

Dorivor o'simliklarni yetishtirishda tuproq va iqlim sharoitlari: Dorivor o'simliklarning o'sishi va rivojlanishi bevosita tuproq va iqlim omillariga bog'liq. Har bir dorivor o'simlik turi o'ziga xos tuproq tarkibi, namlik va harorat rejimini talab qiladi. Masalan, yalpiz va moychechak namsevar o'simliklar bo'lsa, shuvoq va isiriq qurg'oqchilikka chidamli hisoblanadi. Tuproqning mexanik tarkibi, unumdorligi va pH darajasi dorivor moddalarning to'planishiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Shu sababli ekishdan oldin tuproqni agroximik tahlildan o'tkazish tavsiya etiladi.

Dorivor o'simliklarni yetishtirishda ekin almashinuvi muhim agrotexnik tadbirlardan biri hisoblanadi. Bir xil o'simlikni uzoq yillar davomida bir joyga ekish tuproq unumdorligining pasayishiga va kasalliklarning ko'payishiga olib keladi. Dorivor o'simliklarni dukkakli ekinlar, don ekinlari yoki siderat o'simliklar bilan almashlab ekish tuproq strukturasini yaxshilaydi va oziq moddalar balansini tiklaydi. Sug'orish dorivor o'simliklarning o'sish jarayonida muhim omil hisoblanadi. Sug'orish me'yorlariga rioya qilinmasligi ildiz chirishi yoki hosildorlikning kamayishiga olib kelishi mumkin. Zamonaviy tomchilatib sug'orish texnologiyalari suv resurslaridan samarali foydalanish imkonini beradi. O'g'itlashda esa organik va mineral o'g'itlardan me'yorida foydalanish tavsiya etiladi. Organik o'g'itlar tuproqning biologik faolligini oshirib, dorivor moddalarning sifatini yaxshilaydi.

Dorivor o'simliklarni yetishtirishda kimyoviy pestitsidlardan haddan tashqari foydalanish dorivor xomashyoning sifatiga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Shu sababli biologik va agrotexnik himoya usullaridan foydalanish muhimdir. Kasalliklarga chidamli navlarni tanlash, ekin maydonlarini toza saqlash va tabiiy dushmanlardan foydalanish samarali usullar hisoblanadi. Dorivor o'simliklarni yig'ish muddati ularning biologik faol moddalarga boy bo'lgan davriga to'g'ri kelishi lozim. O'z vaqtida va to'g'ri yig'ib olinmagan xomashyo dorivor xususiyatlarini yo'qotishi mumkin. Quritish va saqlash jarayonlarida namlik va harorat me'yorlariga qat'iy rioya qilish talab etiladi.

Dorivor o'simliklarni yetishtirishda agrotexnik usullardan ilmiy asosda va tizimli ravishda foydalanish zamonaviy qishloq xo'jaligining muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, tuproq-iqlim sharoitlarini to'g'ri baholash, ekinlarni joylashtirish va ekin almashinuvi qoidalariga rioya qilish dorivor o'simliklarning barqaror o'sishi hamda yuqori hosildorlikni ta'minlaydi. Ayniqsa, sug'orish va o'g'itlash tizimlarining me'yorida tashkil etilishi o'simliklarda biologik faol moddalarning ko'proq to'planishiga xizmat qiladi. Shuningdek, dorivor o'simliklarni yetishtirish jarayonida ekologik xavfsizlik talablariga rioya etish alohida ahamiyat kasb etadi. Kimyoviy vositalardan cheklangan holda foydalanish, biologik

va agroteknik himoya usullarini qo'llash nafaqat atrof-muhitni muhofaza qiladi, balki dorivor xomashyoning sifat va xavfsizlik ko'rsatkichlarini oshiradi. Bu esa fitoterapiya va farmatsevtika sanoati uchun raqobatbardosh xomashyo yetishtirish imkonini beradi.

Xulosa qilib aytganda, dorivor o'simliklarni yetishtirishda zamonaviy agroteknik yondashuvlarni joriy etish, ilmiy tadqiqotlar natijalaridan amaliyotda foydalanish hamda mahalliy sharoitga mos texnologiyalarni ishlab chiqish muhim vazifa hisoblanadi. Ushbu yo'nalishda amalga oshiriladigan ishlar qishloq xo'jaligining barqaror rivojlanishiga, ekologik muvozanatni saqlashga va aholining sifatli dorivor mahsulotlarga bo'lgan ehtiyojini qondirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Karimov A.A. Dorivor o'simliklar va ularni yetishtirish texnologiyasi. – Toshkent: Fan, 2020.
2. Qodirov R.X. Fitoterapiya asoslari. – Toshkent: Ibn Sino, 2019.
3. FAO. Cultivation and sustainable use of medicinal plants. Rome, 2018.
4. WHO. Guidelines on good agricultural and collection practices (GACP) for medicinal plants. Geneva, 2017.
5. Ahmed M., Khan Z. Medicinal plants cultivation and agro-techniques. Journal of Herbal Science, 2021.